

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A magyar ipar fejlesztése.

Irta: Sztérényi József, államtitkár.

Annak az Istenáldotta földnek népéről van szó, mely az ország gazdasági jólétének elsőrangú tényezője, amíg gazdasági életünk alapja és feltétele a maga idején érvényesülő nap és eső.

Arról a földről és népről, mely ez idő szerint az évnék csak első részében értékesítették és érvényesül gazdaságilag; — az hogy erőt kapjon a termelés idejére, ez, mert foglalkozása és életmódja egyoldalú, idejének nagyrésze kihalhatatlan.

Pedig fontos nemzeti és közmívelődési érdekek követelnék a mai viszonyok alapos megjavítását.

Nemzeti érdek ez, mert a magyar faj megerősödése függ össze ezzel, mely — szomorú példáját látjuk ennek a Székelyföldön — anyagi helyzetének romlásával fokozatosan tért veszít saját ősi területén.

Közmívelődési érdek, mert a szellemi gyarapodásnak alapfeltétele az anyagi erő. Akinél hiányzik a megélhetés feltétele, akinek küzdenie kell a létfenntartás nehézségeivel, az nem fordíthat kellő gondot szellemi fejlődésére. Ez a helyzet nagy Alföldünk aranykalászos rónáinak nagyrészen.

Pedig az fog maradni megélhetésének legfőbb alapja továbbra is, annak kell maradnia, mert ez a jellege az ország ama nagy részének. E jelleg megváltoztatására törekedni, meddő kísérlet lenne. De felesleges is.

Más módon kell — szerény nézetem szerint — ezt a kérdést eldönteni és ezen a helyzeten segíteni.

Mert segíteni kell.

Nem új alapot keresni, hanem a meglévőt kiegészíteni.

Lehet az Alföld egyes részein gyárakat is létesíteni, sőt városokban kell is; a viszonyok sem kedvezőtlenek erre. Más a városok kérdése és ismét más a vidéké. Azoknak mindenütt ipari és kereskedelmi jellegű adni, azok mindegyikénél törekednünk kell számban növelni, erőben gyarapítani az iparos és kereskedő képességét, ez biztosítja a legerősebben azok fejlődését.

Emez csak százados kézműipar erősítésére és új tárgyak létesítésére alkalmas.

E kettő és a felvevő képes-

ségében gyarapodó földmivelő lakosság önmaga teremti meg az erős kereskedelmet.

De lehet-e gyáripart teremteni azokon a rengeteg területeken, melyeket ott ma eke szánt fel?

Lehet egyes helyeken, de általában nem lehet. Nincsenek meg hozzá az előfeltételek. Gyér a lakosság, nincs fűtőanyag vagy vízi-erő, sok helyütt általában nincs víz és hiányos a közlekedés.

Pedig ezek nélkül nincs ipar. És ha lehetne is, volna-e helye ennek, kivéve azokat az iparágakat, melyek kiegészítő részei a mezőgazdaságnak?

Jöjjünk tisztába azzal, mi a legfőbb cél a gyáripar fejlesztésénél?

A nemzeti munka lekötése, a munkaerő állandó és biztos foglalkoztatása.

A mezőgazdasági iparok, melyeknek nagyarányú fejlesztése ezeken a területeken kívánatos, sőt szükséges — cukorgyárak kivételével — nem kötnek le valami igen nagy munkaerőt. Ezek nem is ebből a szempontból bírnak különös jelentőséggel, hanem az okszerű gazdálkodás érdekében.

A többi iparokhoz pedig nincs fölös munkaerő. Olyan t. i., a mely tavasszal is, nyáron is, télen is egyaránt rendelkezésre állhatna. Mert az iparnak állandó munkaerőre van szüksége. Az csak kivételesen, csak időszakos üzemeknél rendezkedhetik be változó üzemekre.

Csupán egy iparág volna, mely állandó munkásságra számíthatna itt: a szövőipar, mely tulnyomólag női munkára van alapítva. Ez a munkaerő pedig fölös számmal áll itt rendelkezésre.

A viszonyok — és itt nem a városokat értem, — azt írják elő, hogy keresni kell kiegészítő foglalkozásokat, melyek lekötetik a női munkaerőt, az év minden szakában, — ha nem is mindig teljes munka idejében — másrészt kiegészítik a tavaszi, nyári és őszi foglalkozást télen is. Ez nem lehet más, mint egészséges alapon szervezett háziipar.

A politikai helyzetről.

* A bukott rendszer fenyegetései, ahogy sem tudnak beletörődni az új állapotokba. Folyton nyivákolnak, mint a tejlő anyától elválasztott szopós malacok. Sinylik a táp-

lálék hiányát s a jóhiszemű közönség félrevezetése által akarnak visszaszerezni a szájukból kiejtett életért. Megragadnak minden alkalmat s minden apró kérdésből, bármilyen természetű legyen is, nagy politikai tőkét akarnak kovácsolni a kormány, az egyesült pártok és a beállott fordulat ellen, a maguk önző céljai, éhes ösztönei érdekében. Ez a szándékos rossz akarat, ez a pökhendi akarnokság reá vall egészen a bukott rendszer fogdmegjeire. Nem lehet más ez, mint rendszeres aknamunka, amely az új korszak megbuktatására tör; fáradságtalanul keresvén az utat, a módot és lehetőséget arra, hogy fölüljuron a régi rendszer és ismét a letűnt szabadelvű közkereseti társaság hatalmába jusson az ország. Azonban a magyar nemzet nem kiskorú és nem bárgyu. Különbséget tud tenni a világos és sötét között. Sajnos, elég ideje volt meggyőződni, hogy a sárga-fekete lelkű, rossz máju gyászmagyarkák, minő bűnös üzemeket folytattak ellenünk közel négy évtizeden át. A jelenlegi kormány az alkotmányos rend helyreállítására vállalkozott, vagyis oly takarításra a darabontok garázdálkodása után, amely bizonyára nem kellemes földadat sem Andrásyra, sem Apponyira, Kossuthra és Wekerliere, avagy az általuk képviselt pártokra nézve. De Kristóffyék és Lányiéék sok szemetet hagytak a közélet mezején, amelynek eltisztítása bizony az adott körülmények között nagy önmegtágadást kíván azoktól a férfaktól, akik a nemzeti küzdelmet irányították; védve országunk elvülhetetlen jogait. Nem kis földadat az operáció. Azonban a kivágásra megérett fekélyt el kell távolítani, hogy az ország súlyosan fertőzött testrészt megmenthessük és új, életerős hus nőjjön helyébe. Ez fájhat a beteg testnek. Azonban gyógyulás után baját elfeledi, sőt hálálkodva emlegeti előbbi nyavalyájának orvosait. Az ijedező zajongástól tehát hátran tekintsenek el mindazok, kik az ország közelébe megintestítani hivatottak és használják mindenütt — tekintet nélkül a nyafogásra — kellő erélylyel a műtő eszközöket. Csak arra ügyeljenek, hogy aztán a „csipesz” valamiképp a megoperált gyomrába ne maradjon.

* **Hogy leszünk?** Az 1906. évi költségvetésről szóló törvényjavaslatot, mint 1906. IX. t. cikket a szentesítési záradékkal ellátva, csütörtökön hirdették ki számunkra. Az ujoncok bevonultak. Wekerle miniszterelnök és Andrassy belügyminiszter Ischlben a királynál jártak. A miniszterelnök kormányzati folyó ügyekről tett jelentést és szóba került a delegáció egybehívása, valamint a királynak őszi budapesti tartózkodása is. Andrassy gróf minden javaslatát elfogadta a király. A kiegyezési tárgyalások a két kormány között csak szeptemberben kezdődnek. A miniszterelnök ismertette Jekelfalussy honvédelmi miniszter ügyét is, akinek a bukásáról terjesztett hírek alaptalanok. Visszafelé jövet Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel találkozott, aki Karlsbadba utazott. Ilyesféle hírek érkeztek az ischli utazás után.

Szó sincs róla, nagyon kínos helyzetbe szorított bele mioket a császári politika, mely mindenben a monarchia egységét tartja szem előtt. Nem elég, hogy meg vagyunk fogva a katonai kérdésekben és a vámközföldességben, hanem még a magyar autonom vámtarifát sem volt szabad becikkelyeznünk; tárgyalását öszre vagy tétre kellett halasztani. Előbb az osztrák kormányval kössön új egyezséget a magyar. A fegyverszünetet — úgy látszik — fegyverleteltre akarja fordítani az osztrák. Valahányszor Ischlben járnak miniszteraink, mindig rossz vége szokott lenni az utazásnak.

* **Barabás Béla** egyhangulag ismét képviselő lett — Nagykőrösön, Eötvös Károly régi kerületében. Helyet cseréltek Eötvössel, akit a budapesti VII. kerületben választottak meg Barabással szemben. A vajda hengeget is nyomban és új pártot tervez. Bizony szüksége van erre Eötvös kerületének, mert — az adott viszonyok mellett — Barabás mellőzésével csakugyan külön véleményt nyilvánított, olyant, melyből egyetlen kerület sem kérne részt.

* **A brassói zöldsász** Kronstädter Zeitung kesereg a pozsonyi bécsi villamos vasuti vonal kiépítésének napirendről való levétele miatt. — „A vasut terve azért halasztott mindig el, — mondja — mert a budapesti politikai körök féltek, hogy a Bécs és Pozsony közti élenkebb összeköttetés nem csak a pozsonyi németiséget nagyon megerősítené, de a pozsonyi magyarságot is germánizálná. Hogy ez a félelem Pozsony elnemesítésétől tulzott, azt minden józan ember belátja, de azt tagadni nem lehet, hogy ezzel a németiség (Deutschtum) a sajnósan bekövetkezett halotti álmából fölrazatott volna. Kétségtelen, hogy Pozsonyban különösen az értelmiség körében halad a magyarosítás; a Béccsel való villamos vasuti összeköttetés megerősítette volna Pozsony németiségét és a most ingadozó német elemeket is visszataratotta volna a magyarosításból.” Így ír a zöldsász ujság s a maga szempontjából igaza van. Vajjon mikor látják be nálunk a Székelyföldön oly helytelen vasuti politika tarthatatlanságát azok a helyesen látó körök, melyek most a Pozsony-határszéli vasut ügyét ilyen hazafias módon intézték? De reméljük. Bizzunk Kossuth Ferenc és Sztérényi József államtitkár bölcsességében, valamint székelyföldi képviselőink honszeretében. Hiszen a kolozsvár-marosvásárhely-székelyudvarhely-sepsiszentgyörgy-konstancai vasut ügyében a Székely Társaságok Szövetségének kérénye az országgyűlés előtt van. Ennek eredmény nélkül maradni — nem szabad. Nem szerethetjük kevésbé fajunkat, mint a zöldsászok a magukét... A székelységet tömöríteni kell.

* **Még nem viszik** fiainkat Oroszországba. Még nem, de vihetik. Két hét múlva a német császár találkozik kedves barátjával, a muszka cárral és akkor határozzák el, hogy minő szerepünk legyen az oroszor-

szági forradalom ügyében. A vasuti sinek immár elő vannak készítve; bemasírozni lehet. Azonban ha a cár sehogy sem bír a forradalommal, akkor felszabadul Oroszország és Lengyelország is; Magyarország pedig szintén nem maradhat örökre a német rabja.

* Szerbiában szétosztották a szkupstina tagjai között a kék könyv néven ismeretes iratokat, melyek a szerb határ elzárására vonatkoznak. A kékkönyv kétségtelenül bizonyítja, hogy a szerb kormány magatartása korrekt volt, de az osztrák — dacára Goluchovszky, Burián és Wekerle kijelentéseinek — még most is forszírozza az ágyumegrendelést. A vámháborúnak tehát egyedüli oka ez. Csodálatos valami, hogy az osztrák kapzsiság levét mindig Magyarország issza meg. Most is a husrágáságot neki tulajdoníthatjuk. Ugy látszik — akkor és addig éhezhet bennünket az osztrák, amikor és a meddig neki tetszik s mi azt békével türjük, mert vele közösségben élünk. Ugy vagyunk az osztrákkal, mint az elkényeztetett vasuti utitársal. Hiába nyitjuk föl a kocsi ablakát, hogy friss levegőt kapjunk — ha ő nem akarja... Kimegyünk tehát a folyósóra, megülni és ott hagyjuk a meggyűlölt utitársat; segítünk magunkon. Az osztrák azonban nem ereszt. Nem bánja, ha megfulunk, sőt inkább azt szeretné. Ezért kell végét szakítani a vele való közösségnek — örökre...

Fürdői élet.

Homoród-fürdő, 1906. aug. 1.

Református istentisztelet. — Szórakozás. — Hazai ipar fölkarolása. — Anna-bál. — A vendégek statisztikája. — Felolvasó estély.

Homoród-fürdőn a múlt vasárnap református istentiszteletet tartottak, a fürdőző közönség tömeges megjelenése mellett.

Öröm ünnepe volt ez a nap kiált az ott üdülő protestánsoknak, mert régi ohajok teljesült.

A 320 lélekszámra tehető közönségnek több mint fele része, délelőtt 10 órakor a nagyterembe gyülekezvén, zenekíséret mellett, invokációt és a Gálya rabok szép melodiáját énekelték. Később, Bod Károly ny. r. tanár-lelkész buzgó alkalmi imája

után, Pósa „Mennyben lakó én Is tenem” kezdetű szép dala következett.

Egyházi beszédet Vajda Ferenc mondott, aki „Beszélj a földdel és az megtanít” alapigék nyomán azt fejtegette, hogy a föld, a természet Istenimádásra, munkásságra és hazaszeretetre tanít.

Végül a gyülekezet állva énekelte a „Hymnus” első és utolsó szakát. Az éneklést Bod Etelka, Felméri Margit, Gönci Ödön, özv. Ravasz Béláné, Ravasz Piroska, Szenner Margit és Vitályos József fürdőző vendégek vezették; Nátyi Károly marosvásárhelyi jóhírű zenekara pedig elismerésre méltó szivességből kísérte. A szép és egyszerűségben is megható istentisztelet 11 órakor végződött és az áhitatos közönség megkönnyebült lélekkel távozott. —

A tervezett nagyobb kirándulások, Dr Burnáz igazgató orvosnak és agilis feleségének elismerésre méltó buzgókodásuk dacára, jelentkezők hiányában, eddig talán azért nem valósulhattak meg, mert ezeket csaknem fölöslegessé teszik a napirenden levő Lobogóra való átrándulások, a tennisz és más társas játékok, sport versenyek, hal és rákfogás, amelyek kellő szórakozást nyújtanak.

A július 12-én megtartott s a fiúk sport és a leány gyermekek szépségversenyével összekötött Iona völgyi ismerkedő kirándulás sikerült.

Július 22-én délután látogatott „Angyal bál” volt és ugyanakkor este Veres Sándor baritonista énekelt. Július 26-án a fiúk mérkőző versenye kötötte le a közönség figyelmét a délutáni zene alatt.

Reméljük, hogy ilyen versenyfeleiben és gyermek multságban még ezután is lesz része a közönségnek, dacára annak, hogy az ez évi fürdő élet immár forduló ponthoz jutott.

Kedves és hasznos szórakozást nyújt a hárskalapok gyártása is.

Ezen házi iparicikk fölkarolását és

terjesztését itt Péter Máriának köszönhetik, akit Bod Etelka követett és ma már 30 hölgynek van saját kezével készített csinos hárskalapja.

Július 28-án ez évben is „Anna-bál” volt, amely az adott körülményekhez mérten — jól sikerült és a fürdőszépítési alap javára mintegy 115 koronát jövedelmezett.

A szép és intelligens közönség vidám hangulatának csak a vasárnapi hajnal hasadása vetett véget.

A négyeseket 20 pár táncolta és Nátyi Károly marosvásárhelyi jóhírű zenekara is kitért magáért!

A fürdő vendégek száma 320-ra tehető, mert igaz ugyan, hogy néhány család immár eltávozott; de az itt üdülők száma a következő újonnan jött egyenekkel szaporodott: Lassko Augusta tanítónő Béga-szentgyörgy, Maetz Minna, Gleim Zsófi és Pfuhl Viktoria Segesvár, Esztegar Bálint főerdész Hidalmás, Krausz Ernő erdész Sopron, Dr Schuller Frigyesné Medgyes, özv. Ugron Istvánné Székelyudvarhely. Amint már jeleztük, összesen m. e. 300—320 vendég van, akik közül a hölgyek száma 120-ra, a gyermekeké ugyanannyira — a férfiaké pedig 60-ra tehető.

Végül följegyezzük, hogy értesülésünk szerint, aug. 5-én a kápolna javára felolvasó-estélyt rendeznek. Bár ez is sikerülne?

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Iparos Polgártársak!** Megalakítandó városunkban a „Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylete”-nek fiók pénztárát, f. évi aug. 5-én, ma vasárnap délelőtt 11 órakor az Iparos Önképző-egylet nagytermében, az alakuló gyűlést folytatni fogjuk. Erre az alkalomra, a kik a július 22-iki első gyűlésen feliratkoztak, a beíratási 1:20 fillér díjat és legalább 2—4 heti tagsági díjat hozzák magukkal; valamint azok is, kik a mostani gyűlésen iratkoznak be, szintén ennyi ösz-

széget hozzanak magukkal. Székelyudvarhely, 1906. augusztus hó 1-én. Solymossy Endre, iparos önképző egyleti elnök.

— **Székely vasutat a székelységnek!** Ezt a nagyfontosságú jelszót mondotta ki B o r s z é k y Soma nyug. min. osztály-tanácsos és evek óta teljes önzetlenséggel küzd gróf Széchenyi István eszméje megvalósításán, a ki Magyarország térképén Budapesttől Debreczenig és onnan Kolozsvar — Marosvásárhely — Székelyudvarhely — Sepsiszentgyörgy érintésével a Feketetengerig tervezte volt a vasuti fővonalat. Mult számunkban Mathe József barátunk, a székely-ügyek lelkes harcosának tollából közöljük figyelemre való cikelyt, melyet „Az Ország” c. napilapba írt. Most a „Független Székelység” is első helyen foglalkozik a kérdéssel; szívvél-lélekkel pártolván az egyedül helyes, magyar nemzeti szempontból is jelentékeny eszmét. Székelyudvarhely város képviselőtestülete szintén tárgyalta immár a dolgot és bizottságot küldött ki, hogy a vármegye törvényhatósági közgyűlése útján kérvényt intézzen a képviselőházhoz a Székely Társaságok Szövetsége, valamint a székely kereskedelmi és iparkamara szintén kérvényezett e tárgyban. De szükséges, hogy a többi intező körök is megmozduljanak s hasonló módon cselekedjenek. Az E. M. K. E., E. K. E. és E. G. E. szinten adjanak hangot. Az a pot kell megszilárdítani, mert hanem az épület lerokkad...

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület folyó hó 19-én (vasárnap) d. e. 10 órakor Szováta-fürdőn tarja meg XVI. közgyűlést. Ez alkalommal az egyesület tagjai másnap (20-án) városunkba érkeznek Parajd felől, honnan reggel 5 órakor indulnak. Korond-fürdőt 6 órakor látogatják meg, ahol reggeliznek és 8-kor indulnak. Utközben a Szejke fürdőt meglátogatják és 10 órakor Székelyudvarhelyre érkezve, a várost és Sósfürdőinket meglátogatva, itt ebédelnek. Azután hazautaznak, vagy ha elegendő résztvevő lesz, akkor Homoród-fürdőre, Csikszeredára, Tusnád-fürdőre, Brassóba mennek és onnan haza. Egy másik csoport Szovátaról az 1777 méter magas Mezőhavasra fog föl-rándulni. Résztétel aug. 13-ig az E. K. E. irodájához Kolozsvarra bejelentendő.

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCAJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irtá: Cennert János, ford. Balásy Dénes. (51. folytatás.)

A nemeseknek főkötelességük volt a hadmezei szolgálat, amiben nemcsak személyesen, hanem jobbágyaik bizonyos számával s birtokaik terjedelmének megfelelő szolgálattal, vagy vitézzel kellett részt venniük. Készen kellett lenniük a fejedelem parancsára bármely percben az indulásra; a szokásos széki mustrán vagy hadi szemlén is meg kellett vitézeikkel jelenniük. 1666-ig a fejedelem kézírásával (regalis) néhány nemes az országgyűlésre is meghívott. A meghívottak e kitüntetés tehernek tartották, azért a nevezett év országgyűlésén kivették, hogy jövőre külön fejedelmi kézírással ne hívják meg őket, hanem maradjanak meg ők is régi szabadságaik élvezetében¹⁹⁷ s ezt a kérésüket az 1690-iki nagydísnódi országgyűlésen újra ismétlik.¹⁹⁸ Azok t. i., kiket a király egyenest hívott meg az országgyűlésre, nem kaptak követi, diétai költséget, míg a széki követek költségeit a szék lakosai fizették. Mint-hogy pedig az országgyűlésről való távol maradást, az absentiát, nagy összeggel büntették, azért a székely nemesek tanácsosnak tartották le-rázní magukról ezt a költséges meg-tiszteltetést. De azért a megtiszteltetést a későbbi időkben mégis meg kellett fizetniük. A viszonyok egyik

ismerője ezt írja ugyanis 1730-ból idevonatkozólag: „Vannak a székelyek között bárók, nemesek, grófok, kiket regálistáknak, királyi meghívottaknak neveznek s kiket a király hív meg az országgyűlésre, a hol szavazatjoguk van, amde saját költségükön jönnek, mennek és élnek az országgyűlésen.”¹⁹⁹

Ezen korszakon keresztül csak a székely nemesek bírtak saját személyekre nézve ugyanazon jogokkal, a minőkkel a vármegyén a nemesek bírtak. Előleges ítélet nélkül egy nemes sem a fejedelem, sem más el nem fogathatott, sem jószágait el nem kobozhatta,²⁰⁰ de a kiket rajta kaptak a büntényen, azt szabad volt elfogni.²⁰¹ Mikor főben járó bünt kö-vetett el, akkor jobbágyait tanúnak nem lehetett kihallgatni.

Elvileg adómentes volt a székely nemes saját jószágait illetőleg, kivéve a nehéz idők szorongattatásait. Vám és piaci taksát sem fizetett.²⁰² 1669-ben a többi közt fölmentetnek a gabonavám fizetése alól, mint a vármegyei nemesek, a miket Moldva és Oláhországból a saját szükség-ökre hozattak.²⁰³ Ebből azonban az is látszik, hogy olyan cikkeért, a minőket kereskedelmi célokból kibehordoztak, ők is, mint a vármegyei nemesek, vámot fizettek.²⁰⁴ Bekvártélyozás és postalovak állítása alól,²⁰⁵ szintén mentesek voltak. Még a fejedelemnek sem volt szabad a Székelyföldön valamely nemes jobbágyát a szabadok vagy nemesek

rendjébe tenni, a nélkül, hogy azt az ő ura előbb szabadon ne bocsátotta volna.²⁰⁶

A nemességnek különös díszjoga volt a címer viselés. Országgyűlési végzés e jogot nem korlátozta ugyan kizárólag reá, de azért címet csak a nemesség kapogott. Cimeradó-mányozási joggal csak a fejedelem bírt s azt csupán ő is gyakorolhatta, azért címet más nem is hordozhattott, csupán az, kinek a fejedelem azt kifejezetten megadta. A címer-viselés azonban csak díszjog volt, esetleg zászlójog is és semmi anyagi haszon nem járt vele; ebben az időben a Székelyföldön a címer képez és alkot bizonyos, megkülönböztető mozzanatot nemes és lófő között, egyéb nem.

A korcsmárlási jogot, melyet 1610-ben szabályoztak, a Székelyföldön csaknem kizárólag bírtak a nemesek.²⁰⁷ Mikor egy faluban több nemes volt, akkor a kiadásra nézve egymás közt egyezséget csináltak. Ha a bor esetleg rossz volt, a kímérő hordóit a tisztviselők szét törhették. Nem nemesek, sőt egyházi nemesek is²⁰⁸ a falu nemesének engedelmé nélkül sem bort, sem sört nem mérhetnek. 1655-ben azonban a sör korlátlan árulását a többi szabad székely rendeknek is megengedték.²⁰⁹ Az országgyűlésre küldött követi adók²¹⁰ fizetésétől fel voltak mentve, valamint a fiskusnak sem fizettek sem ők, sem jobbágyaik tizedet.²¹¹ Sőt a nemesek 1562 után

is a vágásért járó bizonyos természetbeli leróvás ellenében, a székely bányákból ingyen kaptak.²¹² A gonoszitévők személyes keresése alól, ők is, mint a vármegyei nemesek, föl voltak mentve.²¹³

A falu kötelékében rendszerint befolyásos és tekintélyes állásuk volt. Községi szabályokat, törvényeket közreműködésükkel hoztak s a falugyűlésen lényegesebb határozatok náluk nélkül nem létesültek; sőt ha a községi határozat az ők anyagi érdeküket érintette, az ellen felszólamlással élhettek.²¹⁴

Az osztóföldekből sokkal többet kaptak, mint a többi rendek, sőt néhol még halászati jogot is szereztek magoknak.²¹⁵ Testi büntetést a nemesre kiszabni nem lehetett, ellenben erkölcsi kihágásokért annál nagyobb pénzbüntetéssel sújtották.²¹⁶ Így pl. Csik-Kozmáson egy nemes, ki dolgozott vasárnap 6 ftot, jobbágya 2 ftot, káromkodásért 1 ftot fizetett, a jobbágyot pedig a község fogházába csukták.²¹⁷ Csik-Gyergyó-Kászon széki gyűlésen egy 1707-iki határozat szerint káromkodásért először 12 ft, másodsor 24 ft büntetés fizetendő; ez összeg lófőnél, darabontól 6-tól 12-re, 12-től 24-re emelhető; a jobbágy virgács, vagy bot büntetést kapott.²¹⁸ A jobbágy felett való igazságszolgáltatásra éppen úgy joguk volt, mint a vármegyei nemeseknek; ezt ők részint személyesen, részint udvarbíráik által gyakorolták. (Folyt. köv.)

Székely-
hó 1. é.
önképző

kelységi
jelszót
ma nyug.
velek óta
Szőcs-
sításán,
n Buda-
Kolozs-
kelyud-
érintése-
ezte volt
zamunk-
a szé-
ak tollá-
aló cikk-
c. napi-
len Szé-
glalkozik
l pártol-
yar nem-
eny esz-
s képvi-
a immár
aldott ki,
hatósági
intézzen
ely Tár-
amint a
rkamara
yban. De
zó körök
ó módon
E., E. K
nak han-
lárdatani,
skad...

let folyó
0 órákor
KVI. köz-
egyesü-
rosunkba
nan reg-
ad-fürdő
ahol reg-
Utköz-
kintik és
lyre ér-
ket meg-
zón ha-
dó részt-
f-fürdőre,
őre, Bras-
za. Egy
az 1777
fog föl-
13-ig az
várra be-

s termé-
a székely
A go-
ése alól,
nemések,
ndszerint
ásuk volt.
eket köz-
falugyü-
zatok ná-
sót ha-
r anyagi
felszó-

l többet
k, sőt né-
s szere-
ntetést a
tetett, el-
ért annál
tjították.
y nemes,
ftot, job-
rt 1 ftot
a község
Gyergyó-
y 1707-iki
ásért elő-
ft bünte-
főfőnél, da-
tól 24-re
ics, vagy
a jobbgy
tására ép-
a várme-
k részint
biráik ál-
yt. köv.)

— Felhívás az Első Székely Baromfitenyésztő Egyesület tagjához. A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete több kiállításon való részvételre szólította fel Egyletünket. Ennek alapján felhívjuk az egyesület tagjait, hogy akik a szeptember 22—30-ig tartandó nagyváradi, illetve kolozsvári baromfikiállításán résztvenni ohajtának, kiállítható teljesen szintiszta, szépen kifejlett baromfiállományukat az elnökséghez 8 nap alatt jelentsek be, hogy az elnökség a kiállításokon való részvételre f-öl tájékozódhassék. Díjat csak azok állatok nyerhetnek, melyek szeptemberben legalább is felévesek (5—6 hónaposak) lesznek. Bejelenteni lehet mindenféle fajbaromfit, emdeni ludat és pekingi kacst is. Mindkét kiállításon allami bevásárlás történik, tehát a szép anyag valószínűleg jól lesz értékesíthető. Egyletünk különben ez év őzén: szept. végén vagy október elején — később meghatározandó időben — szintén rendez egy helyi baromfikiállítást, melyre már most felhívjuk a tagok figyelmét. Az Elnökség.

— Tanciskolai tanfolyam városunkban. Közelget szeptember, az iskolák új éve. Ezt jelenti Simkovits József okl. táncitanító azon értesítése is, hogy folyó évi szeptember hó első felében ide érkezik és tanciskolai tanfolyamát megnyitja. Simkovits táncitanító városunkban kedvelt ember, kiváló képzettsége, finom modora és szeretetreméltó egyéniségevel, közönségünk bizalmát teljes mértékben megnyerte. Előre is ajánljuk további szíves pártolását.

— Villamos telep Sepsiszentgyörgyön. Mint értesülünk Sepsiszentgyörgy város közönsége is elhatározta az elektromos világítás bevezetését. Mmap tárgyalta és hagyta jóvá a szerződéseket a város közgyűlése. A villamos telep ugyanolyan feltételek mellett létesül, mint a székelyudvarhelyi és csupán az a körülmény változtatott a szerződésben, hogy ott az allami dohánygyár, a mely részben már kiépült, de csak a jövő év folyamán kerül teljes befejezéshez, egymaga mintegy 20000 koronát fizet évente a városi villamos telepnek a dohánygyárban világításra és motor hajtására szükséges elektromos áramért. A dohánygyár külön telepet akart létesíteni, de Sepsiszentgyörgy városa és a villamos telepet bérlő Ganz-gyár közbenjárására elállott ettől a tervtől és késznek nyilatkozott a dohánygyárban szükséges áramot a város villamgyárából venni.

— Magyar ásványvíz és fürdőszemle címmel e hó 20-tól kezdve egy lap indul meg Budapesten (Rózsauca 78. sz.), amely a magyar ásványvizek terjesztését és a hazai fürdők hathatós propagálását tűzte ki célul s két hetenkint fog megjelenni. Orvosok a lapot ingyen kapják. Krenedits Ödön, a közlekedés és Vízügy szerkesztője, a Magyarországi belmunkatársa és Lukacs Emil az új lap társszerkesztői.

— Vasuti részvények sorsolása. A héjjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasut elsőbbségi részvényeinek sorsolása folyó évi július 2-án volt. Kisorsolták a 117, 118, 119, 120, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 6681, 6682, 6683, 6684, 6685, 6686, 6687, 6688, 6689, 6690. számokat. Kifizetés 1907. január 2-tól.

— A csikescsói hargitai fürdő építendő kápolna-alap javára adakoztak: Körösy Géza 2 K, Konecz Tamás 1 K, Lakatos Károly 2 K, Bartos Ferenc 1 K, Kedves Lajos örsvezető 1 K, Horváth Mózes (parajdi) 20 f, Gegő Albertné 10 f, Szász Elekne 2 K, Váncsa Ferencné 10 f, özv. Kósa Lajosné 20 f, Császár Joachimné 1 K, Szöcs Áronné 1 K, Császár Dénes 2 K 96 f, László Berta 1 K, Mózes Berta 2

K, Darvai Dánielné 1 K, Bukján Péterné 2 K, Kardos Manóné 2 K, Kibédi Zsigmondné 1 K, Csép Ignácné 1 K, Báliut Károly 1 K, Ferencz Mózes 40 f, Kovács Ferencné 10 f, Mátyás Andrásné 20 f, Részeg Juliska 10 f, Kovács Mari 10 f, Laczkó Alajos 20 f, Buzás József 2 K, Tompos Károly (Csicsó) 2 K, László Ferenc 1 K, Komoróczy Ilonka 1 K, Erey Olga 20 f, Kertész Albertné 1 K, Hein Pálné 1 K, László Gyula 1 K 60 f, László Kálmán 60 f, Jakab Ödön 1 K, Gidró Bonifác 2 Léhner Márton 2 K, Merza Rezső 1 K, Kemesen Józsefné 2 K, Gál József 2 K. Összesen 45 K. Az Ur Jézus, Ki egy pohár vizet sem hagy jutalom nélkül, fizesse meg az Ő dicsőségeért hozott aldozatokat! *Bartos Teréz* tanító-jelölt. — Nyugta 45 koronára, azaz negyvenöt koronáról, mely összeget főtiszt. Körösy Géza lelkész úrtól a hargitai kápolna-alap javára, hogy átvettem, ezennel elismerem. Csikescsó, 1906. július 30. *György Ilyés*, lelkész.

— Országos kirakóvásárok augusztus havában a következő helységeken és napokon lesznek:

5. Magyarós.
6. Prázmár, Vizakna.
7. Bereczk.
8. Törszvár.
10. Maros-Ujvár, Ó-Radua, Szász-Rége.
11. Eczel, Kis-Apold.
12. Papolcz.
13. Felek (Seben m.).
15. Dés, Sarmaság.
16. Gernyeszeg, Harasztkerék, Kencs Lóna
17. Előpatak, Mócs
18. Drág, Szamos, Nagy-Goroszló, Volja.
19. Farkaslaka, Nagy-Enyed.
20. Magy.-Gyerő-Monostor.
21. Barót, Csik-Kozmás, Kőszvényes, Küllővár.
23. Felvincz, Kis-Kapus, Nagy-Borosnyó, Sárkány.
24. Nagy-Kapus, Paszmos, Szászsebes.
25. Korond, Morgonda.
27. Alsó-Vist, Hátszeg, Kerellő-Szt.-Pál, Magy.-Fráta, Magy.-Nagy-Zsombor.
28. Maros-Illye, Sülemed, Topánfalva, Tövis.
29. Besztercze, Nagy-Disznód.
30. Zalatna.
31. Alczina.

Az Oreskovits ügy vége.

A nagy szenzációvá vergődött Oreskovits ügyben a következő levelet vettük:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!
Nagyon kérem az alábbi sorokat becses lapjában közölni sziveskedjék.
A felfujt „Oreskovits“-féle dráma igazságos története a következő:

Mult hó közepén egy névtelen levelet kaptam, melyben figyelmeztettek, hogy feleségem kíséremmel, mert Ő a szomszéd hadnagyhoz jár. — E levélnek hitelt nem adva, azt nyomban a feleségemnek átadtam; de azért nyugodt nem voltam. Álmatlan éjszakák eltöltése után elhatároztam magam, hogy figyelemmel fogom kíséerni. A szerencsétlen éjszaka éjjelén láttam, a midőn Fülöp Vilmos honvéd hadnagy a lakásából kijött és a saját lakásom előtt elhaladt, nevezett nyomban visszatért s úgy véltem észrevenni, hogy a lakásomra betért. Féktelen düh fogott el s a nyitott ablakon át behatoltam a lakásomba a nélkül, hogy a kapun zörgettem volna; nyomban a háló szobában termettem, hol a feleségemet új-szágot olvasni találtam. Magamból kikelve kerestem, hogy hol van a hadnagy? Mire a feleségem kijelentette, hogy nincs tudomása semmiről. A konyha-ajtón át az udvarra szökő átkutattam az egész házat, a kaput zárva találtam s a kulcsa belül a zárban volt. A hálószoba és konyha közötti ajtó nyitva volt, mint rendszeren, ha házon kívül töltöttem az éjszakát. A konyhában az egyik cselédet és a fasszinben a másik

cselédet s ennek szerezőjét találtam a házban, más senkit. Miután a kaput zárva kaptam, rejtély volt előttem a hadnagy eltűnése annyival is inkább, mert egy cseléd, valamint egyiknek a szeretője azt állították, hogy az udvaron nem járt senki.

Rendkívül felizgatva, a rejtélyt tisztázni igyekeztem. A hadnagyot keresttem, majd a lakásán kerestem személyesen, de csak a midőn másodszor mentem a lakására — találtam őt otthon. Előadtam, hogy névtelen levelet kaptam s láttam, hogy lakását elhagyva, hozzám betért. A hadnagy válaszát felizgatott állapotomban úgy értelmeztem, hogy Ő volt az, aki a lakását elhagyva, hozzám betért; holott határozottan állítom, hogy én őt félreértettem, mert most már emlékszem arra, hogy ő csak azon körülményt ismerte be, hogy a lakását elhagyta; szó volt még arról is, miszerint feleségemmel megbeszélte, hogy vele találkozni fog.

Felkértem, hogy a lakásomra kövessen; itt ismételte a hadnagy, hogy a lakásán nekem azt mondta, hogy a lakását elhagyta s csak találkozásról a „Korzóban“ volt szó. Én a hadnagyot már a lakásán félreértve most legazembereztem s a házból kiutasítottam; a hadnagy a sértés visszavonását követelte s miután ezt megtagadtam — lelőtt. Ugy a rendőrségi, valamint a bírósági kihallgatások alkalmával ezen tényállást adtam jegyzőkönyvre.

Pótlólag megjegyezni kívánom, hogy a kórágyon a történetek fölött elmélkedve arra a meggyőződésre jutottam, hogy a feleségem teljesen ártatlan s így a megsebesülésem harmadnapján feleségemtől bocsánatot kértem azon meghurcoltatásért, melynek ártatlanul kiszolgáltattam; különben jelezhetem, hogy a most már befejezett vizsgálat is kiderítette, hogy Fülöp hadnagyot minden alapos indok nélkül provokáltam és legazembereztem. Fenntartom azonban régebbi kijelentésemet, mely szerint a hadnagy fegyverét jogtalanul használta, mert hiszen lovagias elégtételt mindenestre adtam volna.

Fentiekből kitetszik, hogy egyik helyi lapnak azon állítása, miszerint apósom — feleségem és köztem — békéltető szerepre vállalkozott volna, szemenszedett hazugság, valamint az is, hogy apósom nekem házat vásárolt volna.

Leveletem azzal zárom, hogy a tulbuzgó különböző lapok ellen nyilvános rágalmazás és becstelenséért elkövetéséért — a bűnvádi feljelentés megtételére felhatalmazásomat már megadtam.

Maradok kiváló tisztelettel
Marosvásárhely, 1906. július 28.

Oreskovits Jenő,
rendőr alkapitány.

ISMERETTERJESZTŐ.

Új elmélet a vizözönről. A természettudományi kutatás egyik legérdekesebb, meg eddig megoldatlan kérdése közé tartozik annak megállapítása, hogy a vizözön helyi természetű volt-e és csak az Euphart és Tigris folyók vidékére, vagy pedig az egész földgömbre kiterjed-e? Legjobb tudásunk az utóbbi felfogást vallja, arra hivatkozván, hogy alig van néptörzs, amelynek modaköre ne említene a vizözönt. Nemcsak a héberek, asszirok és babiloniaiak mitológiája foglalja a vizözön leírásával, hanem meg van a nyoma a kínai, indiai és afrikai népek irodalmában is. Legújabban egy neves nemet csillagász, dr Riem János is emellett a felfogás mellett foglal állást és hosszabb tanulmányban bizonyítja e tudományos nézet helyességét. Igazságait a spektrálanalízis segítségével vezeti le. A tapasztalat szerint ugyanis a spektrálanalízis segítségével megállapítható, hogy a Vénusz bolygót körülvevő levegőréteg igen nagymennyiségű párat tartalmaz. Évezredekkel ezelőtt a föld teljesen azonos helyzetben volt, mint amilyenben a Vénusz ma van. Akkoriban a földnek melegsége nagy-

menyiségű párat terjesztett, a melyek sűrű felhő módjára burkolták be a földet. A nagy viztartalom folytán természetesen a légnyomás is nagyon magas volt és minthogy a világűrbe való kisugárzás a föld hőfokát is alább szállította, a nagy hővesztéséget a nap melege pótolni nem tudta, a levegőréteg hőmérséke egyre csökkent. A levegőben lapangó vizgőz természetesen ennek folytán mindjobban megsűrűsödött, míg a sűrűség legalsóbb fokát elérvén, a ködfátyol kettévált és megindult az óriási esőzés, amely a vizözönt okozta.

CSARNOK.

DALOK.

I.

Nyári csendes édes estén
Egy csillag mosolyog felém.
Bár millió van az égen,
Én csak ezt az egyet nézem.
A csillagnak ragyogása:
Bus szívemnek boldogsága.

Kelet egén ragyog este,
Keleten van szívem fele.
Keletre száll imádságom;
S a mikor őt viszont látom —
Nem nézek akkor az égre,
Nézek az ő két szemébe.

II.

Zöld leveles szőlő lugasomban,
Elmélázok minden alkonyatban.
S míg körültem csend lön, az éj beáll
Bolygó lelkeim hegyet, völgyet bejár.
Ott pihen meg, a hol ő reá lel:
Ülkezni az ő jó lelkével.

Máskor rövid volt az óra és nap,
Most örök tán mindenik pillanat.
Máskor felhő volt az élet baja,
Most alig virradó nagy éjszaka.
Hah! mert máskor itt dobogott szíve,
De most távol, keleten messzire.

S míg így gyötrődöm — a még hű barát:
Szélid álom kinyújtja lágy karját
És elviszen az ő országába,
Hogy míg ébren gyötrelmeken járva
Megtaláljam az én szemem fényét,
Boldogságom: az én szívem felét.

III.

Szelid szellő mond meg nekem:
Nem izent-e a kedvesem?
Mert onnan jössz te keletről.
Síró, zugó fenyegekéből
... Igen, — értem a szavadat,
Mindenik a szívemig hat...
Beszélj, oh szőlő tovább-tovább,
Minden szavad a mennyország.

Szelid szellő, bizom beuned.
Én is küldök izenetet.
De gyorsabb légy a madárnál,
Ne késs, siess, hisz tudom — vár.
Csókold arcát szép pirosra,
Hogy legyen az nyíló rózsza —
Ha vissza jön — mert úgy várom,
Legyen örök mennyországom!

Mond a zugó fenyegeknek:
Hogy ő neki kedvezzenek;
Sugd meg a forrás vizének:
Adjon neki üdvösséget.
Beszélj még a nap sugárral,
Aztán az édes álommal:
Boruljon rá minden estén,
Távolból is virasztom én.

Demeter Dénes.

SZERKESZTŐI IZENETEK.

K. G. Csikaplóca. A beküldött közleményt, az ügy érdekében, szívesen hozzuk. Hamisított bor? Ilyen nem létezik nálunk, mert a borvizsgáló és ellenőrző, vagy „kóstoló bizottság“ e felét nem szokott találni — városunkban. Meglehet, hogy nem is igen keresi. A közönség pedig tovább szidhatja a rossz borokat, melyeket méreg drágán fizet. Igaza van abban is, hogy a legüdvösebb törvény sem ér semmit, ha az arra hivatottak életben nem léptetik. De hát nem elég-e, hogy bizottság van, a mely végül azt is elfeleldheti, hogy ő tényleg bizottság? Vigasztalódjék. Sok ilyen

szági forradalom ügyében. A vasuti sinek immár elő vannak készítve; bemasirozni lehet. Azonban ha a cár sehogy sem bír a forradalommal, akkor felszabadul Oroszország és Lengyelország is; Magyarország pedig szintén nem maradhat örökre a német rabja.

* Szerbiában szétosztották a szkuptina tagjai között a kék könyv néven ismeretes iratokat, melyek a szerb határ elzárására vonatkoznak. A kékkönyv kétségtelenül bizonyítja, hogy a szerb kormány magatartása korrekt volt, de az osztrák — dacára Goluchovszky, Burián és Wekerle kijelentéseinek — még most is forszirozza az ágyumegrendelést. A vámháborúnak tehát egyedül oka ez. Csodálatos valami, hogy az osztrák kapzsiság levét mindig Magyarország issza meg. Most is a hustrágaságot neki tulajdoníthatjuk. Ugy látszik — akkor és addig éhezett bennünket az osztrák, amikor és a meddig neki tetszik s mi azt békével tűrjük, mert vele közösségben élünk. Ugy vagyunk az osztrákkal, mint az elkényeztetett vasuti utitársal. Hiába nyitjuk föl a kocsi ablakát, hogy friss levegőt kapjunk — ha ő nem akarja... Kimegyünk tehát a folyósóra levegőzni és ott hagyjuk a meggyűlöltséget; segítünk magunkon. Az osztrák azonban nem ereszt. Nem bánja, ha megfulunk, sőt inkább azt szeretné. Ezért kell véget szakítani a vele való közösségnek — örökre...

Fürdői élet.

Homoród-fürdő, 1906. aug. 1.

Református istentisztelet. — Szórakozás. — Hazai ipar fölkarolása. — Anna-bál. — A vendégek statisztikája. — Felolvasó estély.

Homoród-fürdőn a múlt vasárnap református istentiszteletet tartottak, a fürdőző közönség tömeges megjelenése mellett.

Öröm ünnepe volt ez a nap, kivált az ott üdülő protestánsoknak, mert régi ohajok teljesültek.

A 320 lélekszámra tehető közönségnek több mint fele része, délelőtt 10 órakor a nagyterembe gyülekezvén, zenekísérettel, invokációt és a Gálya rabok szép melódiáját énekelték. Később, Bod Károly ny. r. tanár-lelkész buzgó alkalmi imája

után, Pósa „Mennyben lakó én Is tenem” kezdetű szép dala következett.

Egyházi beszédet Vajda Ferenc mondott, aki „Beszélj a földdel és az megtanít” alapigék nyomán azt fejtegette, hogy a föld, a természet Istenimádsára, munkásságra és hazaszeretetre tanít.

Végül a gyülekezet állva énekelte a „Hymnus” első és utolsó szakát. Az éneklést Bod Etelka, Felméri Margit, Gönci Ödön, özv. Ravasz Beláné, Ravasz Piroška, Szenner Margit és Vitályos József fürdőző vendégek vezették; Nátyi Károly marosvásárhelyi jóhirű zenekara pedig elismerésre méltó szíveségből kísérte. A szép és egyszerűségében is meghatározó istentisztelet 11 órakor végződött és az áhítatos közönség megkönnyebült lélekkel távozott.

A tervezett nagyobb kirándulások, Dr. Burnáz igazgató orvosnak és agilis feleségének elismerésre méltó buzgólkodásuk dacára, jelentkezők hiányában, eddig talán azért nem valósulhattak meg, mert ezeket csaknem fölöslegessé teszik a napirenden levő Lobogóra való átrándulások, a tennisz és más társas játékok, sport versenyek, hal és rákfogás, amelyek kellő szórakozást nyújtanak.

A július 12-én megtartott s a fiuk sport és a leány gyermekek szépségversenyével összekötött Ilona völgyi ismerkedő kirándulás sikerült.

Július 22-én délután látogatott „Angyal bál” volt és ugyanakkor este Veres Sándor baritonista énekelt. Július 26-án a fiuk mérkőző versenye kötötte le a közönség figyelmét a délutáni zene alatt.

Reméljük, hogy ilyen versenyfelében és gyermek mulatságban még ezután is lesz része a közönségnek, dacára annak, hogy az ez évi fürdő élet immár forduló pont-hoz jutott.

Kedves és hasznos szórakozást nyújt a hárskalapok gyártása is.

Ezen házi iparikk fölkarolását és

terjesztését itt Péter Máriának köszönhetik, akit Bod Etelka követett és ma már 30 hölgynek van saját kezével készített csinos hárskalapja.

Július 28-án ez évben is „Anna-bál” volt, amely az adott körülményekhez mérten — jól sikerült és a fürdőszépitési alap javára mintegy 115 koronát jövedelmezett.

A szép és intelligens közönség vidám hangulatának csak a vasárnapi hajnal hasadása vetett véget.

A négyeseket 20 pár táncolta és Nátyi Károly marosvásárhelyi jóhirű zenekara is kitett magáért!

A fürdő vendégek száma 320-ra tehető, mert igaz ugyan, hogy néhány család immár eltávozott; de az itt üdülők száma a következő ujjonnan jött egyenekkel szaporodott: Lassko Augusztá tanítónő Béga-szentgyörgy, Maetz Minna, Gleim Zsófi és Pfuhl Viktoria Segesvár, Esztegár Bálint főerdész Hidasalmas, Krausz Ernő erdész Sopron, Dr. Schuller Frigyesné Medgyes, özv. Ugron Istvánné Székelyudvarhely. Amint már jeleztük, összesen m. e. 300—320 vendég van, akik közül a hölgyek száma 120-ra, a gyermekeké ugyanannyira — a férfiaké pedig 60-ra tehető.

Végül följegyezzük, hogy értesülésünk szerint, aug. 5-én a kápolna javára felolvasó-estélyt rendeznek. Bár ez is sikerülne?

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Iparos Polgártársak!** Megalakítandó városunkban a „Magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylete”-nek fiók-penztárát, f. évi aug. 5-én, ma vasárnap délelőtt 11 órakor az Iparos Önképző-egylet nagytermében, az alakuló gyűlést folytatni fogjuk. Erre az alkalomra, a kik a július 22-iki első gyűlésen feliratkoztak, a beiratási 1-20 fillér díjat és legalább 2—4 heti tagsági díjat hozzák magukkal; valamint azok is, kik a mostani gyűlésen iratkoznak be, szintén ennyi ösz-

rendjébe tenni, a nélkül, hogy azt az ő ura előbb szabadon ne bocsátotta volna.²⁰⁰

A nemességnek különös diszjoga volt a címer viselés. Országgyűlési végzés e jogot nem korlátozta ugyan kizárólag reá, de azért címet csak a nemesség kapogatótt. Cimeradó-mányozási joggal csak a fejedelem bírt s azt csupán ő is gyakorolhatta, azért címet más nem is hordozhatt, csupán az, kinek a fejedelem azt kifejezetten megadta. A címer-viselés azonban csak diszjog volt, esetleg zászlójog is és semmi anyagi haszon nem járt vele; ebben az időben a Székelyföldön a címer képez és alkot bizonyos, megkülönböztető mozzanatot nemes és lófő között, egyéb nem.

A korcsmárlási jogot, melyet 1610-ben szabályoztak, a Székelyföldön csaknem kizárólag bírták a nemesek.²⁰⁷ Mikor egy faluban több nemes volt, akkor a kiadásra nézve egymás közt egyezséget csináltak. Ha a bor esetleg rossz volt, a kímérő hordóit a tisztviselők szét törhették. Nem nemesek, sőt egyházi nemesek is²⁰⁸ a falu nemesinek engedelmé nélkül sem bort, sem sört nem mérhetnek. 1655-ben azonban a sör korlátlan árulását a többi szabad székely rendeknek is megengedték.²⁰⁹ Az országgyűlésre küldött követi adók²¹⁰ fizetésétől fel voltak mentve, valamint a fiskusnak sem fizettek sem ők, sem jobbágyaik tizedet.²¹¹ Sőt a nemesek 1562 után

széget hozzanak magukkal. Székelyudvarhely, 1906. augusztus hó 1-én. Solyomossy Endre, iparos önképző egyleti elnök.

— **Székely vasutat a székelységnek!** Ezt a nagyfontosságú jelszót mondotta ki Borszékly Soma nyug. min. osztály-tanácsos és evek óta teljes önzetlenséggel küzd gróf Széchenyi István eszméje megvalósításán, a ki Magyarország térképén Budapesttől Debreczenig és onnan Kolozsvár — Marosvásárhely — Székelyudvarhely — Sepsiszentgyörgy érintésével a Feketetengerig tervezte volt a vasuti fővonalat. Mult számunkban Mathe József barátunk, a székely-ügyek lelkes harcosának tollából közölünk figyelemre való cikelyt, melyet „Az Ország” c. napilapba írt. Most a „Független Székelység” is első helyen foglalkozik a kérdéssel; szívvel-lélekkel pártolván az egyedül helyes, magyar nemzeti szempontból is jelentékeny eszmét. Székelyudvarhely város képviselőtestülete szintén tárgyalta immár a dolgot és bizottságot küldött ki, hogy a vármegye törvényhatósági közgyűlése utján kérvényt intézzen a képviselőházhoz A Székely Társaságok Szövetsége, valamint a székely kereskedelmi és iparkamara szintén kérvényezett e tárgyban. De szükséges, hogy a többi intéző körök is megmozduljanak s hasonló módon cselekedjenek. Az E. M. K. E., E. K. E. és E. G. E. szinten adjanak hangot. Az aapot kell megszilárdítani, mert hanem az épület leröskad...

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület folyó hó 19-én (vasárnap) d. e. 10 órakor Szováta-fürdőn tarja meg XVI. közgyűlését. Ez alkalommal az egyesület tagjai másnap (20-án) városunkba érkeznek Parajd felől, honnan reggel 5 órakor indulnak. Korond-fürdőt 6 órakor látogatják meg, ahol reggeliznek és 8-kor indulnak. Utközben a Szejke fürdőt meglátogatják és 10 órakor Székelyudvarhelyre érkezve, a várost és Sósfürdőinket meglátogatva, itt ebédelnek. Azután hazautaznak, vagy ha elegendő résztvevő lesz, akkor Homoród-fürdőre, Csikszeredára, Tusnád-fürdőre, Brassóba mennek és onnan haza. Egy másik csoport Szovátaról az 1777 méter magas Mezőhavasra fog föl-rándulni. Résztétel aug. 13-ig az E. K. E. irodájához Kolozsvárra bejelentendő.

A „SZEKELY UDVARHELY” TÁRCAJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes. (51. folytatás.)

A nemeseknek főkötelességük volt a hadmezei szolgálat, amiben nemcsak személyesen, hanem jobbágyaik bizonyos számával s birtokaik terjedelmének megfelelő szolgálattal, vagy vitézzel kellett részt venniük. Készen kellett lenniük a fejedelem parancsára bármely percben az indulásra; a szokásos széki mustrán vagy hadi szemlén is meg kellett vitézeikkel jelenniük. 1666-ig a fejedelem kézírásával (regalis) néhány nemes az országgyűlésre is meghívott. A meghívottak e kitüntetés tehernek tartották, azért a nevezett év országgyűlésén kivitték, hogy jövőre külön fejedelmi kézírással ne hívják meg őket, hanem maradjanak meg ők is régi szabadságaik élvezetében¹⁹⁷ s ezt a kérésüket az 1690-iki nagydísnódi országgyűlésen újra ismételték.¹⁹⁸ Azok t. i., kiket a király egyenest hívott meg az országgyűlésre, nem kaptak követi, diétai költséget, míg a széki követek költségeit a szék lakosai fizették. Mint-hogy pedig az országgyűlésről való távol maradási, az absentiát, nagy összeggel büntették, azért a székely nemesek tanácsosnak tartották le-rázní magukról ezt a költséges megtiszteltetést. De azért a megtiszteltetést a későbbi időkben mégis megkeltt fizetniük. A viszonyok egyik

ismerője ezt írja ugyanis 1730-ból idevonatkozólag: „Vannak a székelyek között bárók, nemesek, grófok, kiket regálístáknak, királyi meghívottaknak neveznek s kiket a király hív meg az országgyűlésre, a hol szavazati joguk van, ámde saját költségükön jönnek, mennek és élnek az országgyűlésen.”¹⁹⁹

Ezen korszakon keresztül csak a székely nemesek bírtak saját személyükre nézve ugyanazon jogokkal, a minőkkel a vármegyén a nemesek bírtak. Előleges ítélet nélkül egy nemes sem a fejedelem, sem más el nem fogathatott, sem jószágait el nem kobozhatta,²⁰⁰ de a kiket rajta kaptak a büntényen, azt szabad volt elfogni.²⁰¹ Mikor főben járó bünt követett el, akkor jobbágyait tanúnak nem lehetett kihallgatni.

Elvileg adómentes volt a székely nemes saját jószágait illetőleg, kivéve a nehéz idők szorongatásait. Vám és piaci taksát sem fizetett.²⁰² 1669-ben a többi közt fölmentettek a gabonavám fizetése alól, mint a vármegyei nemesek, a miket Moldva és Oláhországból a saját szükségükre hozattak.²⁰³ Ebből azonban az is látszik, hogy olyan cikkekért, a minőket kereskedelmi célokból kibehordoztak, ők is, mint a vármegyei nemesek, vámot fizettek.²⁰⁴ Bekvartélyozás és postalovak állítása alól,²⁰⁵ szintén mentesek voltak. Még a fejedelemnek sem volt szabad a Székelyföldön valamely nemes jobbágyát a szabadok vagy nemesek

is a vágásért járó bizonyos természetbeli leróvás ellenében, a székely bányákból ingyen kaptak.²¹² A gonosztévők személyes keresése alól, ők is, mint a vármegyei nemesek, föl voltak mentve.²¹³

A falu kötelekében rendszerint befolyásos és tekintélyes állásuk volt. Községi szabályokat, törvényeket közreműködésükkel hoztak s a falugyűlésen lényegesebb határozatok náluk nélkül nem létesültek; sőt ha a községi határozat az ők anyagi érdeküket érintette, az ellen felszólamlással élhettek.²¹⁴

Az osztóföldekből sokkal többet kaptak, mint a többi rendek, sőt néhol még halászati jogot is szereztek magoknak.²¹⁵ Testi büntetést a nemesre kiszabni nem lehetett, ellenben erkölcsi kihágásokért annál nagyobb pénzbüntetéssel sújtották.²¹⁶ Így pl. Csik-Kozmáson egy nemes, ki dolgozott vasárnap 6 fót, jobbágya 2 fót, káromkodásért 1 fót fizetett, a jobbágyot pedig a község fogházába csukták.²¹⁷ Csik-Gyergyó-Kászon széki gyűlésén egy 1707-iki határozat szerint káromkodásért először 12 ft, másodsor 24 ft büntetés fizetendő; ez ősszegző lófőnél, darabontól 6-tól 12-re, 12-től 24-re emelhető; a jobbágy virgács, vagy bot büntetést kapott.²¹⁸ A jobbágy felett való igazságszolgáltatásra éppen ugy joguk volt, mint a vármegyei nemeseknek; ezt ők részint személyesen, részint udvarbíráik által gyakorolták. (Folyt. köv.)

— F

romfite

A Baro

sülete

telre sz

alapjár

hogy a

tartand

váró

ohajtan

tiszta,

mányu

jelents

kiállítá

tajekoz

latok a

berben

hónap

het m

ludat

kiállítá

tehát

lesz é

ben ez

októbe

rozand

egy h

már

mét. A

— T

ban

lák uj

Jozsef

tése

hó els

iskolat

kovi

kedvel

finom

egyeni

teljes

is aján

—

gyón.

györgy

rozta

vezete

jová

gyűlés

feltete

székel

körül

ken, h

a mel

a jöv

befeje

20000

villan

világi

seges

gyár

de S

villan

közbe

től és

gyár

villan

—

szeml

egy l

zsa-u

ásván

fürdő

ki cél

lenni.

ják.

és Vi

szág

az uj

—

héjjas

vasut

solás

sorso

2572,

2578,

6685.

szám

—

építe

kozta

Tamá

Barto

ország

rajdi

Szás

10 f,

szár

1 K,

Lászl

— **Felhívás az Első Székely Baromfitegyesítő Egyesület tagjaihoz.** A Baromfitegyesítő Országos Egyesülete több kiállításon való részvételre szólította fel Együletünket. Ennek alapján felhívjuk az egyesület tagjait, hogy akik a szeptember 22—30 ig tartandó nagyváradi, illetve kolozsvári baromfikiállításán résztvenni ohajtanak, kiállítható teljesen szintizta, szépen kifejtett baromfiállományukat az elnökséghez 8 nap alatt kijelentik be, hogy az elnökség a kiállításokon való részvételre főlől tájékozódhassék. Díjat csak azon állatok nyerhetnek, melyek szeptemberben legalább is felvések (5—6 hónaposak) lesznek. Bejelenteni lehet mindenféle fajbaromfit, emdeni ludat és pekingi kacstát is. Mindkét kiállításán állami bevásárlás történik, tehát a szép anyag valószínűleg jól lesz értékesíthető. Együletünk különben ez év őzén: szept. végén vagy október elején — később meghatározandó időben — szintén rendez egy helyi baromfikiállítást, melyre már most felhívjuk a tagok figyelmét. Az Elnökség.

— **Tánciskolai tanfolyam városunkban.** Közelget szeptember, az iskolák új éve. Ezt jelenti Simkovits József okl. tanítónak azon értesítése is, hogy folyó évi szeptember hó első felében ide érkezik és tánciskolai tanfolyamát megnyitja. Simkovits tanítónak városunkban kedvelt ember, kiváló képzettsége, finom modora és szeretetreméltó egyéniségevel, közönségünk bizalmát teljes mértékben megnyerte. Előre is ajánljuk további szives pártolását.

— **Villamos telep Sepsiszentgyörgyön.** Mint értesülünk Sepsiszentgyörgy város közönsége is elhatározta az elektromos világitás bevezetését. Minap tárgyalta és hagyta jóvá a szerződéseket a város közgyűlése. A villamos telep ugyanolyan feltételek mellett létesül, mint a székelyudvarhelyi és csupán az a körülmény változtatott a szerződéseken, hogy ott az állami dohánygyár, amely részben már kiépült, de csak a jövő év folyamán kerül teljes befejezéshez, egymaga mintegy 20000 koronát fizet évente a városi villamos teleprek a dohánygyárban világitásra és motor hajtására szükséges elektromos áramért. A dohánygyár külön telepet akart létesíteni, de Sepsiszentgyörgy városa és a villamos telepet bérlő Ganz-gyár közbenjárására elállott ettől a tervtől és késznek nyilatkozott a dohánygyárban szükséges áramot a város villamgyárából venni.

— **Magyar ásványvíz és fürdőszemle** címmel e hó 20-tól kezdve egy lap indul meg Budapesten (Rózsa-utca 78. sz.), amely a magyar ásványvizek terjesztését és a hazai fürdők hathatós propagálását tűzte ki célul s két hetenkint fog megjelenni. Orvosok a lapot ingyen kapják. Kredits Ödön, a Közlekedés és Vízügy szerkesztője, a Magyarország belmunkatársa és Lukács Emil az új lap társszerkesztője.

— **Vasuti részvények sorsolása.** A héjjasfalva—székelyudvarhelyi h. é. vasut elsőbbségi részvényeinek sorsolása folyó évi július 2-án volt. Kisorsolták a 117, 118, 119, 120, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 6681, 6682, 6683, 6684, 6685, 6686, 6687, 6688, 6689, 6690. számokat. Kifizetés 1907. január 2-től.

— **A csikocsói hargitai fürdő építendő kápolna-alap** javára adakoztak: Körösy Géza 2 K, Konecz Tamás 1 K, Lakatos Károly 2 K, Bartos Ferenc 1 K, Kedves Lajos őrsvetető 1 K, Horváth Mózes (parajdi) 20 f, Gegő Albertné 10 f, Szász Elekné 2 K, Váncsa Ferencné 10 f, özv. Kósa Lajosné 20 f, Császár Joachimné 1 K, Szöcs Áronné 1 K, Császár Dénes 2 K 96 f, László Berta 1 K, Mózes Berta 2

K, Darvai Dánielné 1 K, Bukján Péterné 2 K, Kardos Manóné 2 K, Kibédi Zsigmondné 1 K, Csép Ignácné 1 K, Bálint Károly 1 K, Ferencz Mózes 40 f, Kovács Ferencné 10 f, Mátyás Andrásné 20 f, Részeg Juliska 10 f, Kovács Mari 10 f, Laczkó Alajos 20 f, Buzás József 2 K, Tompos Károly (Csicsó) 2 K, László Ferenc 1 K, Komoróczy Ilonka 1 K, Erey Olga 20 f, Kertész Albertné 1 K, Hein Pálné 1 K, László Gyula 1 K 60 f, László Kálmán 60 f, Jakab Ödön 1 K, Gidró Bonifác 2 Léhner Márton 2 K, Merza Rezső 1 K, Kemenes Józsefné 2 K, Gál József 2 K. Összesen 45 K. Az Ur Jézus, Ki egy pohár vizet sem hagy jutalom nélkül, fizesse meg az Ő dicsőségeért hozott aldozatokat! **Bartos Teréz** tanítónő-jelölt. — Nyugta 45 korona, azaz negyvenöt koronáról, mely összeget főtiszt. Körösy Géza lelkész urtól a hargitai kápolna-alap javára, hogy atvettem, ezennel elismerem. Csikocsó, 1906. július 30. **György Ilyés**, lelkész.

— **Országos kirakóvások augusztus havában** a következő helységekből és napokon lesznek:

- Magyaros.
- Prázmár, Vizakna.
- Bereczk.
- Töresvár.
- Maros-Ujvár, Ó-Rada, Szász-Rége.
- Eczel, Kis-Apold.
- Papotez.
- Felek (Szében m.).
- Dés, Sarmaság.
- Geranyeszeg, Harasztkerék, Kentis Lóna
- Előpatak, Mocs
- Drág, Szamos, Nagy-Goroszló, Volja.
- Farkaslaka, Nagy-Enyed.
- Magy-Gyerő-Monostor.
- Barót, Csik-Kozmás, Kőszvényes, Küküllővár.
- Felvincz, Kis-Kapus, Nagy-Borosnyó, Sárkány.
- Nagy-Kapus, Paszmos, Szászsebes.
- Korond, Morgonda.
- Alsó-Vist, Hátszeg, Kerellő-Szt.-Pál, Magy-Frúta, Magy-Nagy-Zsombor.
- Maros-Ilye, Sülelmed, Topánfalva, Tövis.
- Beszterce, Nagy-Disznód.
- Zalatna.
- Alczina.

Az Oreskovits ügy vége.

A nagy szenzációvá vergődött Oreskovits ügyben a következő levelet vettük:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Nagyon kérem az alábbi sorokat beésem lapjában közölni sziveskedjék.

A felfújt „Oreskovits“-féle dráma igazságos története a következő:

Mult hó közepén egy névtelen levelet kaptam, melyben figyelmeztettek, hogy feleségem kiserjémmel, mert Ő a szomszéd hadnagyhoz jár. — E levélnek hitelt nem adva, azt nyomban a feleségemnek átadtam; de azért nyugodt nem voltam, Álmatlan éjszakák eltöltése után elhatároztam magam, hogy figyelemmel fogom kísérni. A szerencsétlen éjszaka éjjelén láttam, a midőn Fülöp Vilmos honvéd-hadnagy a lakásából kijött és a saját lakásom előtt elhaladt, nevezett nyomban visszatért s úgy véltem észrevenni, hogy a lakásomra betért. Féktelen düh fogott el s a nyitott ablakon át behatoltam a lakásomba a nélkül, hogy a kapun zörgettem volna; nyomban a hálószobában termettem, hol a feleségemet újságot olvasva találtam. Magamból kikelve kerestem, hogy hol van a hadnagy? Mire a feleségem kijelentette, hogy nincs tudomása sehol. A konyha-ajtón át az udvarra a hátat utatarttam az egész házat, a kaput zárva találtam s a kulcsa belül a zárban volt. A hálószoba és konyha közötti ajtó nyitva volt, mint rendesen, ha házon kívül töltöttem az éjszakát. A konyhában az egyik cselédet és a fasszínben a másik

cselédet s ennek szeretőjét találtam a házban, más senkit. Miután a kaput zárva kaptam, rejtély volt előttem a hadnagy eltűnése annyival is inkább, mert úgy a cselédék, valamint egyiknek a szeretője azt állították, hogy az udvaron nem járt senki.

Rendkívül felizgatva, a rejtélyt tisztázni igyekeztem. A hadnagyot kerestem, majd a lakásán kerestem személyesen, de csak a midőn másodsor mentem a lakására — találtam őt otthon. Előadtam, hogy névtelen levelet kaptam s láttam, hogy lakását elhagyva, hozzám betért. A hadnagy választát felizgatott állapotomban úgy értelmeztem, hogy Ő volt az, aki a lakását elhagyva, hozzám betért; holott határozottan állítom, hogy én őt félreértettem, mert most már emlékszem arra, hogy ő csak azon körülményt ismerte be, hogy a lakását elhagyta; szó volt még arról is, miszerint feleségemmel megbeszélte, hogy vele találkozni fog.

Felkértem, hogy a lakásomra kövessen; itt ismételte a hadnagy, hogy a lakásán nekem azt mondta, hogy a lakását elhagyta s csak találkozásról a „Korzóban“ volt szó. Én a hadnagyot már a lakásán félreértve most legazemberezttem s a házból kiutasítottam; a hadnagy a sértés visszavonását követelte s miután ezt megtagadtam — lelőtt. Ugy a rendőrségi, valamint a bírósági kihallgatások alkalmával ezen tényállást adtam jegyzőkönyvre.

Pótlólag megjegyezni kívánom, hogy a kórügyben a történet fölött elmélkedve arra a meggyőződésre jutottam, hogy a feleségem teljesen ártatlan s így a megsebesülésem harmadnapján feleségemtől bocsánatot kértem azon meghurcoltatásért, melynek ártatlanul kiszolgáltattam lett; különben jellehetem, hogy a most már befejezett vizsgálat is kiderítette, hogy Fülöp hadnagyot minden alapos indok nélkül provokáltam és legazemberezttem. Fenntartom azonban régebbi kijelentésemet, mely szerint a hadnagy fegyverét jogtalanul használta, mert hiszen lovagias elégtételt mindenestre adtam volna.

Fentiekből kiteszik, hogy egyik helyi lapnak azon állítása, miszerint apósom — feleségem és köztem — békkeltető szerepre vállalkozott volna, szemenszedett hazugság, valamint az is, hogy apósom nekem házat vásárolt volna.

Levelemet azzal zárom, hogy a tulbuzgó különböző lapok ellen nyilvános rágalmazás és becsületsértés elkövetéséért — a bűnvádi feljelentés megtételére felhatalmazásomat már megadtam.

Maradok kiváló tisztelettel

Marosvásárhely, 1906. július 28.

Oreskovits Jenő,
rendőr alkapitány.

ISMERETTERJESZTŐ.

Uj elmélet a vizözönről. A természettudományi kutatás egyik legérdekesebb, meg eddig megoldatlan kérdése közé tartozik annak megállapítása, hogy a vizözön helyi természetü volt-e és csak az Euphart és Tigris folyók vidékére, vagy pedig az egész földgömbre kiterjedt-e? Legtöbb tudósunk az utóbbi felfogást vallja, arra hivatkozva, hogy alig van néptörzs, amelynek modaköre ne említene a vizözönt. Nemcsak a héberek, asszirok és babiloniaiak mitológiája foglalkozik a vizözön leírásával, hanem meg van a nyoma a kínai, indiai és afrikai népek irodalmában is. Legujabban egy neves nemet csillagász, dr Riem János is emellett a felfogás mellett foglal állást és hosszabb tanulmányban bizonyítja e tudományos nézet helyességét. Igazságait a spektralanalízis segítségével vezeti le. A tapasztalat szerint ugyanis a spektralanalízis segítségével megállapítható, hogy a Vénusz bolygót körülvevő levegőréteg igen nagymennyiségű párat tartalmaz. Évezredekkel ezelőtt a föld teljesen azonos helyzetben volt, mint amilyenben a Vénusz ma van. Akkoriban a földnek melegsége nagy-

mennyiségű párat terjesztett, a melyek sűrű felhő módjára burkoltak be a földet. A nagy víztartalom folytán természetesen a légnyomás is nagyon magas volt és minthogy a világűrbe való kisugárzás a föld hőfokát is alább szállította, a nagy hővesztéséget a nap melege pótolni nem tudta, a levegőréteg hőmérséke egyre csökkent. A levegőben lapangó vizgőz természetesen ennek folytán mindjobban megsűrűsödött, míg a sűrűség legalsóbb fokát elérvén, a ködfátyol kettévált és megindult az óriási esőzés, amely a vizözönt okozta.

CSARNOK. DALOK.

I.

Nyári csendes édes estén
Egy csillag mosolyog felém.
Bár millió van az égen,
Én csak ezt az egyet nézem.
A csillagnak ragyogása:
Bus szívemnek boldogsága.

Kelet egén ragyog este,
Keleten van szívem fele.
Keletre száll imádságom:
S a mikor őt vizont látom —
Nem nézek akkor az égbe,
Nézek az ő két szemébe.

II.

Zöld leveles szőlő lugasomban,
Elmélázok minden alkonyatban.
S míg körültem csend lön, az éj beál
Bolygó lelkem hegyet, völgyet bejár.
Ott pihen meg, a hol ő reá lel:
Ölekezni az ő jó lelkével.

Máskor rövid volt az óra és nap,
Most örök tán mindenik pillanat.
Máskor felhő volt az élet baja,
Most alig virradó nagy éjszaka.
Hah! mert máskor itt dobogott szíve,
De most távol, keleten messzire.

S míg így gyötörődöm — a még hű barát:
Szélid álom kinyújtja lágy karját
És elviszen az ő országába,
Hogy míg ébren gyötrelmeken járva
Megtaláljam az én szemem fényét,
Boldogságom: az én szívem felét.

III.

Szélid szellő mond meg nekem:
Nem izent-e a kedvesem?
Mert onnan jössz te keletről.
Síró, zugó fenyvesekből
... Igen, — értem a szavadat,
Mindenik a szívemig hat...
Beszélj, oh szólj tovább-tovább,
Minden szavad a mennyország.

Szélid szellő, bízom benned.
Én is küldök izenetet.
De gyorsabb légy a madárnál,
Ne késs, siess, hisz tudom — vár.
Csókold arcát szép pirosra,
Hogy legyen az nyíló rózsza —
Ha vissza jön — mert úgy várom,
Legyen örök mennyországom!

Mond a zugó fenyveseknek:
Hogy ő neki kedvezzenek;
Sugd meg a forrás vizének:
Adjon neki üdvösséget.
Beszélj még a nap sugárral,
Aztán az édes álommal:
Boruljon rá minden estén,
Távolból is virasztom én.

Demeter Dénes.

SZERKESZTŐI IZENETEK.

K. G. Csikaptloca. A beküldött közleményt, az ügy érdekében, szívesen hozzuk. **Hamított bor?** Ilyen nem létezik nálunk, mert a borvizsgáló és ellenőrző, vagy „kóstoló bizottság“ eifelét nem szokott találni — városunkban. Meglehet, hogy nem is igen keresi. A közönség pedig tovább szidhatja a rossz borokat, melyeket méreg drágán fizet. Igaza van abban is, hogy a legüdvösebb törvény sem ér semmit, ha az arra hivatottak élethe nem léptetik. De hát nem elég-e, hogy bizottság van, a mely végül azt is elfeleldheti, hogy ő tényleg bizottság? Vigasztalódjék. Sok ilyen

hagyományos bizottság létezik még nálunk — semítetésben...

„Vékony kifli, kis zsemlye” — igen régi szállóige. De nagyon sajnós, hogy most is új. A malom-munkások Budapesten sztrájkolnak s ez — úgy látszik — elég ok arra, hogy a kifli és zsemlyék nálunk — összezsugorodjanak. Noha a lisztet hozzánk Aradról, Debreczenből és Nagyváradról — szállítják. Különben a kánikula sem megvetendő ok lehet, mert a meleg a tézta-féléket — szárítja... Kérdezze meg a pékektől.

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

NYILT-TÉR.*

Válasz Gálffy Kálmánnak e lap aug. 2-iki számában megjelent cikkére:

Legelső cikkemben Gálffy Kálmán gyávanak neveztem.

Válasza igazolta véleményemet.

Meghaltra hivatkozni s férfias, lovaságis elégtétel elől bírót oltalomhoz menekülni, sérteni s az elégtételadás elől félrehuzódni:

Gyáva s á g.

Kelt Tarcsafalván, 1906 aug. 3.

Vargyasi ifj. Daniel Lajos.

* E rovat alatt közölték nem vállal felelősséget a szerk.

3378—906. tkvi. sz.

Árverési hirdetmény kivonata.

Dr. Hinléder Ernő ügyvéd által képviselt Bágyi hitelszövetkezet végrehajtásával Csoma Lajos bágyi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtásos ügyében a kérelem követeztében a végrehajtásos árverés 520 korona tőke, ennek 1904. évi október 3-tól járó 6 százalékos kamatai, $\frac{1}{3}$ százalék váltó díj, 6 K 20 f övési és 58 K 60 f végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 29 K 80 f és a még felmerülő költségeknek behajtása végett az 1881. évi LX. t.c. 144. §-a alapján és a 146. §. értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, az oklándi kir. járásbíró-ság területén fekvő, a bágyi 458 sz. tkben A + 404 hrsz. szántóra egészen 29 K, a bágyi 85 sz. tkben A + 192 hrsz. kertes és 193 hrsz. ház és udvarra egészben 396 K, 417, 418 hrsz. rétre, 419 hrsz. szántóra, 420 hrsz. terméketlen és 421 hrsz. szántóra egészben 226 K, 430 hrsz. szántóra egészben 304 K, 493 hrsz. szántó és 494 hrsz. rétből Csoma Lajos jutalékára ($\frac{1}{3}$ ed rész) 250 K, 527 $\frac{1}{2}$ hrsz. szántóra 11 K, 842 hrsz. rétre 53 K, 1262 hrsz. szántóra 66 K, a bágyi 440 sz. tkben A I. 1—44 rendsz. a. felvett ingatlanokból Csoma Lajos B 227. és 229 tétel alatti jutalékára 1 K-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

A 458 sz. tkben özv. Csoma Ferencné Nagy Anna javára, a 85 sz. tkben A + 527 $\frac{1}{2}$ hrsz. Bence József és neje Orbán Mária javára bekebelezett életfogytiglani haszonélvezeti jog ezen árverés által nem érintetik.

Az árverés megtartására határnapul 1906. évi október hó 2-ik napjának d. e. 9 órája Bágy köz-ség házához tüzetik ki.

Ezen árverésen a fenn körül írt ingatlanok a kikiáltási áron aló is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. I. M. sz. a. kelt rendelet 8 §-ában jelölt óva-

dékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy a 173. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított és szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság, mint tkvi hatóságtól.

Oklánd, 1906. július 24.

MÁTHÉ, kir. albiró.

Sz. 3366—906. tkvi.

HIRDETMEY.

A m. kir. igazságügyi miniszter 1905. évi június hó 2-án 17932—905. I. M. I. szám alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Petek község telekkönyveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX. t.c. 1889. évi XXXIII. és 1891. évi XVI. t.c. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.c. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogatosítottassék.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1906. évi szeptember 3-án fog kezdődni.

Ennefogva felhivatnak:

1. mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanokra tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírára az 1886. évi XXIX. t.c. cikk 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t.c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják avagy oda-hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bejegyzésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelesre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlesési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a helyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság

Oklánd, 1906. évi július 24.

MÁTHÉ, kir. albiró.

Hegedü-oktatás. Képzett fiatal ember hajlandó bárkit hegedü-oktatásban részesíteni. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

Belindek Maszlag Diófa Megyfa Nadragulya Hársfavirágol, továbbá Nadragulya-gyökere és Fenyő-bogyót száraz állapotban a legmagasabb napi árban vásárol

Rohr J. Szegeden.

Eladó kocsik. Egy félvicses kocsit javítva, jótállás mellett és egy új. felolajos tengelyvel, előnyös árban eladó Dávid Gergely kovács-mesternél Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 26. sz. alatt.

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Sterba Ödön jóhírű fűszerkereskedését vétel útján átvettem és azt ezentul saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szives tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kivál minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanusított szives pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
fűszerkereskedő.

Thomassalakliszt

csillag védjegyű

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas mültrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázására is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körut 3. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. h. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

STOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS STOCK

pároló-telepe
FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

A „SZÉKELY UDVARHELY” hirdete a leg-eredményesebb.

KÉRJEN

csak
Seller és Kary-féle

FREDIN

legjobb tisztítószer minden lábbelibe, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxalf, oscarria, chevreaux és lakkeipóh. Bécs, XII. l.

Zongora
rövid, kevésbé használt, de nagyon szép hangú. Bővebb leírás a kiadóhivatalban.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet athelyeztem az alsó piactérre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban. Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárta lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfürti konyha, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárak!

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakon

Gyertyánffy J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1906.